

A Sikeresség hat összetevője

...avagy „A gyenge eredmény elkerülésének záloga a megfelelő előkészítés!”

Hozzáállás – Tudás – Eszközök – Módszer – Időzítés - Kreativitás

„Linda és Én folyamatosan járjuk a világot, hogy diákjainknak és a nálunk képzett edzőinknek megadjuk a szükséges támogatást, segítséget. Demonstrációink, kurzusaink és közönség találkozások során azt tapasztaltuk, hogy a világon igazából kétféle embertípus él: a ló szerető és a másik típus!

Remélhetőleg azok, akik a cikket olvassák a ló szeretők táborába tartoznak. Ennek a tábornak a méretét, pedig nagyban befolyásolja bevezetőmben említett mondatom részletes elemzése, miszerint: „A gyenge eredmény elkerülésének záloga a megfelelő előkészítés!”

Tehát: Az újdonsült lótulajdonosok 80%-a már lótulajdonlásuk első évében elveszíti érdeklődésüket vagy eladja lovukat. Ezt statisztika bizonyítja. Így aztán 20% marad. A megmaradt 20%-nyi első lótulajdonosok 80%-a pedig a következő öt éven belül veszíti el a kedvét és többnyire eladja lovát. Ennek az okai részletesen a következőkben rejlenek: Félelem, Frusztráció, Sikertelenség, Élvezeti érték hiánya, Magas költségek. Ez elég érdekes. Mi az oka annak, hogy az emberek lovagolni akarnak, és esetleg lótulajdonossá szeretnének válni? Általában egy tökéletes, ember és állat közötti kapcsolat kialakításának, majd élvezetének eszményképe lebeg szemük előtt, amelynek során, majd nyári kellemes estéken ellovagolhatnak a naplementébe, olyan jármódban és iramban, amilyenben szeretnék és ott és olyan módon állnak majd meg - mondjuk egy piknikre - ahol akarnak. A kép valóban eszményi, egyben romantikus is. Ráadásul a valóság megfelelő feltárása helyett csak egy áll képet kapnak a leendő lótulajdonosok, amely szerint a lovaglás egyszerű dolog. Nem kell mást tenni, mint felszerelést venni, majd felülni. Aztán, ha el kívánunk indulni jól bele kell rúgni az „állatba”, aztán meghúzni a száját, ha meg kívánunk állni. A jobbra-balra fordulásokhoz, pedig szintén a szárat kell használni csak most a fordulás irányába. Ha, ilyen egyszerű akkor mégis hol romlik el az álom? Ha azok közé tartozik, akiknek több, mint 5 éve van már lova, akkor üdvözlöm azoknak az örülteknek a klubjában, akik a lemorzsolódást követő, fennmaradó 4% részeként megmaradtak a lovaglás mellett. Ezek szerint mi túléltük a Félelmet, Frusztrációt, a Sikertelenséget, az Élvezet hiányát, amelyek miatt a Költségek nem tűntek olyan magasnak. Az ember nagyon sokat képes áldozni olyan dolgokra, amiben sikeres, örömet leli és élvezettel képes csinálni. Viszont, ha ez a hobbi Félelemmel van átszőve – mert nem érzed, hogy elegendő kontrolod van lovad felett - vagy Frusztrációval – pl: nem vagy képes a karámban elkapni a lovad, aki még játékot is játszik így veled – akkor előbb-utóbb sikertelenné, vesztesnek fogod magad érezni, amely az elképzelt élmények, örömök hiányát fogja okozni. A felsorolt negatívumok, pedig azt az érzetet keltik, hogy az ilyen hobbiért kiadott összeg bármilyen mértékű is legyen, nem jogos! Senki sem szeret olyanért fizetni, amiben nem leli örömet, sikertelen, netalán még fél is! Annak érdekében, hogy mindez ne következhesse be a következő 96%-al, fel kívánom tární Önöknek a Sikeresség Hat Összetevőjét! A Siker már eleve az ellenkezője a Frusztrációnak a Félelemnek és a Sikertelenségnek is! A siker már sokkal csábítóbb, ugye?

Pont ezért szeretném a Sikeresség hat összetevőjét részletesen bemutatni. Viszont nagyon fontos azt tudni, hogy az összetevők amennyire jól használhatók a lovas emberek képzéséhez, legalább annyira jól tudjuk őket alkalmazni, kapcsolatainkhoz, üzleti és magán életünkhöz, oktatáshoz és mindenhez az életben, úgy ahogyan azt Linda, én és legkiemelkedőbb diákjaim is sikerrel tesszük.

Oktatásaim során szeretem elmondani az embereknek azt, hogy mit fogok nekik elmondani, aztán elmondom nekik, amit el akartam mondani nekik, majd pedig elmondom, hogy mit

mondtam nekik! A Sikeresség hat összetevője, pedig nem más, mint: Hozzáállás, Tudás, Eszköz, Módszer, Időzítés és Kreativitás. Az összetevők viszont csak együtt jelentenek sikert. Sokan, amikor eljönnek egy-egy kurzusomra azt gondolják, hogy majd megtanulnak egy-két fogást vagy „trükköt” vagy megtanulják használni a speciális kötőféket és a répapálcát, mert biztos csak ebben rejlik ennek a módszernek a lényege. Hát nem! Az egész csak rendszerben, együtt működik és bármelyik tényező hiányos vagy kimarad, akkor amiatt már az egész nem működik! Gondoljuk csak végig. Ha például eljönnek hozzánk ide Colorádóba, a kaput zárva találják és annak érdekében, hogy bejöjjenek, be kellene ütni egy hatjegyű kódot. Működik-e a kód, ha felcserélnek két számot, vagy ha megfelelő sorrendben ugyan, de kihagynak egy számot? Nem! Tehát minden szám, illetve az esetünkben minden tényező ugyanakkora jelentőséggel bír! A rendszer a kimaradó vagy a felcserélt egy tényező (számjegy) miatt már nem fog működni! Tehát csak együtt és megfelelő sorrendben működik az egész! Ez nem csak nekem, hanem valamennyi kimagasló teljesítményű diákom számára egyformán működött. Ezzel a rendszerrel egyesek hihetetlen nehézségeket, képességbeli hiányokat tudtak leküzdeni. Most jutott a tudomásomra, hogy egy 73 éves hölgy egy hónapja kezdte a programot és 30 nap után már sikeresen le is vizsgázott belőle! Vagy például ott van Silke, egy német lány, aki 18 éve van tolókcocsiban és sikeresen eljutott harmadik szintem végére és az egyik legkiválóbb instruktorrá vált. Ha ő képes volt rá, akkor bárki képes rá! Nem kell mást tenni csak követni a hat tényezőt, amelyeket most részleteiben megvizsgálunk.

Hozzáállás

A hozzáállás nem más, mint viselkedési módjaink kombinációja vagy interakciója, bármely időpillanatban, így aztán minden viselkedésünk a hozzáállásunkat mutatja! Ezért mindenképpen meggyőződése, hogy, ha az AKAROM, mint hozzáállás elég erős, akkor a kívánt EREDMÉNY, ha idővel is, de minden bizonnyal megszületik. Biztos hallották már azt a kifejezést, hogy a céljaink nagyságának elérése egyenes arányban van a hozzáállásunkkal. A megfelelő hozzáállás három lábon áll: a pozitív, a progresszív és a természetes hozzáállás lábain. Azt jól tudjuk, hogy a három lábú szék egy elég stabil ülő alkalmasosság, viszont, ha az egyik lába meggörbül vagy hiányzik, akkor már instabillá válik. Pozitív hozzáállás mit is jelent? Ha például van egy fél pohár vizünk, akkor azt jelentheti számunkra, hogy poharunk félig tele van, vagy azt, hogy félig üres. Attól függően, hogy valaki pesszimista vagy optimista. A sikeresség egyik kulcsa szerintem, hogy egyszerre legyünk optimisták és realisták. Ha túl optimista valaki anélkül, hogy realista is lenne, akkor az a személy egy kicsit elrugaszkodott a valóságtól. Ha, pedig valaki realista anélkül, hogy optimista is lenne, akkor azt hívjuk pesszimistának. Tehát mindenképp legyünk pozitívak! Azok az emberek, akik pozitív hozzáállással végzik feladataikat szinte mindenre képesek. Ennél csak egyféle hozzáállásnak van nagyobb ereje: a negatívnak! Nagyon sok ember eleve úgy is áll hozzá a dolgokhoz, hogy nekik biztosan nem fog sikerülni! Azt, pedig tudom magamról és legsikeresebb diákjaimról, hogy csak a megfelelő pozitív hozzáállás fog sikert eredményezni. Tehát fontos pozitívnak lennünk. De semmiképp nem olyan formán, hogy ha valami jól sikerül, akkor pozitívak vagyunk abban, hogy az miattunk történt, ha nem akkor pedig mindenért a lovat hibáztatjuk, ahogyan többnyire ma ezt teszik a lovasok. Bízunk magunkban, hogy jól fogjuk csinálni, amit pedig lovunk megfelelően fog végrehajtani, miután megértett minket. Aztán, pedig had legyen lovunké az összes érdem! Progresszivitás: sok olyan embert ismerek, akinek meg van a megfelelő pozitív, egyben természetes hozzáállása. Hisz a természetben. Hisz abban, hogy a lovakkal saját kommunikációs rendszerükön keresztül kell kapcsolatot kialakítani, viszont hiányzik belőlük minden progresszivitás. Ebből csak egyhelyben toporgás lesz. Éveken keresztül ugyanazokon a kurzusokon találkozom velük. Nem léptek semmit sem előre, pedig meg van a pozitív, egyben természetes

hozzaállásuk. A pozitív ellentétje, negatív, a progresszív, pedig degresszív. Ha nem fejlődik valaki, akkor az lemarad, és ez történik, ha nem vagyunk elég progresszívek. Gerorge Burnes - nek volt egy híres mondása: „Jó lehet jobb, a jobb még jobb! Ez sose hagyjon nyugodni! Legyen a jód jobb, a jobbad, pedig még jobb!” Ez azt jelenti, hogy mindig fejlődünk kell. Én is folyamatosan keresem a tanulás módját. Fejleszttem az egyensúlyom, a lovak viselkedésének mélyebb megismerésén dolgozom folyamatosan. Például észrevették-e, hogy az abszolút célt a lovakkal való foglalkozás terén még senki sem érte el a világon. Például sok lovas, aki elindul a versenyeken és nyer, esetleg fel sem ismeri, hogy aznapi győzelmével, csak a jelen levő rosszak között lett első. Ezzel természetesen nem kívánom senkitől sem elvenni az eredményeit. De a versenyek megnyerésénél sokkal, de sokkal több van, amit elvárhatunk magunktól. Erre jó példa egy nagyon jó könyv a, Teniszezés gondolatban. A könyv arra világít rá, hogyan győzzük le magunkat, mielőtt mással játszánk. Emiatt úgy tartom, hogy egy verseny akkor helyénvaló, ha annak érdekében indulunk el rajta, hogy a legtöbbet tanuljuk belőle.

Most beszéljünk egy kicsit a természetes hozzáállásról. Számomra ez annyit tesz, hogy valaki hisz a természet törvényeiben, annak szabályai szerint próbál élni és viszonyulni környezetéhez. . Az egyszerűen csodás, ahogyan természet anya végzi a dolgát. Az eső, a hó, a napsütés, ahogyan a növényzet nő, ahogyan léteznek növényevők és ragadozók. Viszont, amint az ember közbeszól, azonnal elront mindent! Ahogyan Európában vezetem, valami furcsát észleltem, de sokáig nem tudtam mi az, ami zavar. Aztán rájöttem, hogy sorokba ültetett fából álló erdők mellett haladtam el. A természet nem ülteti a fákat sorokba! Mint kiderült ezekben a „mű” erdőkben alig van állatvilág! Mert természetellenes! Itt az ember behatása! Tehát tanuljuk meg azt, ahogyan a természet teszi a dolgát. Ezt jelenti a természetes hozzáállás számomra. Tehát ismerjük meg jobban lovunk természetét, viselkedési szokásait, ösztöneit és viselkedjünk velük annak megfelelően! Ismerjük meg társadalmi szokásaikat, hogy van vezér mén, vezér kanca, ahogyan a csikókra vigyáznak a „nagynénik”. Hihetetlen sok információ van odakint. Jobb kapcsolatot, pedig csak magasabb fokú megértésükkel lehet kialakítani! Általában, amint mi közbelépünk, hihetetlen ügyesen felborítjuk szociális struktúrájukat. Ahogyan például, ha valakit kiragadsz az emberi társadalomból, és egyszemélyes zárkába teszed, akkor szinte biztosan megváltozik a személyiségük. Hányszor láthatunk lovakat rossz szokásokkal állni boxaikban, farkukat tekergetve menni lovasaik alatt, vagy ahogyan alig nyitják ki szájukat a zablának felkantározás során. Inkább figyeljük meg őket, ahogyan a természetben játszanak, ügetnek, vágtaznak, megállnak, piaffoznak és passage-t mutatnak be, vagy ahogyan odaérnek egy patakhöz inni, megállnak, lenyújtják a nyakukat és előre helyezik súlypontjukat. Figyeljük meg őket, raktározzuk el, amit láttunk, majd hasonlítsuk össze azzal, amit és ahogyan kérünk tőlük, amikor például lovagoljuk őket. Én sem voltam mindig Mr. Természetes! Olyan voltam, mint bárki más. Nem érdekelt semmi csak, hogy eljuthassak egy versenyre és nyerhessek egy szalagot vagy övcsatot. Aztán egy nap azzal a felismeréssel ébredtem, hogy nem azért kezdtem el lovakkal foglalkozni annak idején, hogy tíz lovat letudjak naponta, hogy aztán versenyen megverjek mindenkit. Rá kellett jöjjenek, hogy a céljaim megölték a módszert, így annak természetességét is. Holott, ha visszagondolok, akkor kisgyerekként olyan dolgokra voltam képes lovakkal, amikre mások csak rácsodálkoztak. Mert akkor természetes voltam. Aztán analizáltam magam, hátha tudok változtatni. Rájöttem, hogy a hozzáállásom eltávolodott a természetestől. Tudni kell, hogy mindenki természetes 12 éves koráig. Utána kamaszokká válunk. A kamaszok nem mások, mint gyakorló felnőttek. A felnőtt, pedig nem más, mint egy olyan személy, aki az egyszerű dolgokból képes nagyon bonyolultat kreálni. Emiatt a célok sokkal fontosabbak a felnőttek számára, mint a módszer. Ez történt velem is. Aztán váltottam és már nem érdekelt, ha nem értem el a céljaim, ha a módszert megtartottam. Ma, pedig már a módszer alkalmazásával

érem el a céljaimat. Így aztán nyugodtan fekszem le esténként, mivel úgy érzem, hogy a lovak megköszönik, hogy természetes vagyok hozzájuk.

Tudás

A megfelelő hozzáállás, tudáshoz juttat minket. Viszont azt is tudnunk kell, hogy sok embert lehet tudáshoz juttatni, de gondolkozni már nem lehet őket megtanítani! A megfelelő hozzáállással a sikeresség második összetevőjét, a Tudást kapjuk meg. A Tudás a természetén alapszik. A mai Tudás lovakkal kapcsolatban, pedig szerintem mind katonai hátterű, ami alapján halhatjuk azt, hogy ez helyes vagy helytelen, vagy ez az egyetlen út, vagy ezt így kell csinálni! Az igazság az, hogy 300 évvel ezelőtt annak érdekében, hogy 2 hónap alatt összehozzak 1000 embert 1000 lóval valószínűleg én is azt tettem volna, amit abban az időben tettek, hogy legalább félig-meddig összejöjjen a katona a lovával. Lekötni a fejét, mindig a bal oldalon szállítani fel a lovasokat, hogy a kard ne érjen a ló oldalához, nehogy megijedjen a ló vagy, hogy folyamatos erős támaszkodásban lovagoljanak! De ettől még ez nem jelenti azt, hogy ez természetes és, hogy nekünk ma ezt így kellene csinálni! Ha folyamatosan úgy csinálunk mindent, ahogy mindig is tettük, akkor csak annyi eredményt is kapunk, amennyit mindig is kaptunk és semmivel sem többet! És ezt sokszor azért tesszük, mert mindenki más is illetve a többség is ezt, és így csinálja. Ezt a hozzáállást nevezik normálisnak. Ez azért alakult ki, mert az emberek érzékenyek a tömeg nyomására és elfogadókká válnak azon keresztül, hogy ha például egy módszert többen is csinálnak akkor az már jó, amittől nem is gondolnak eltérni, mivel így megfelelnek a többség elvárásainak is. Viszont a normális érdekes módon mindenhol mást jelent. Ha ugyanazt a módszert vagy megoldást vizsgáljuk több helyszínen akkor észre vehetjük, hogy az minden 100 kilométerenként 1-2 fokkal változik és más. A szomszédos 100 kilométereken belüli dolgok normálistól való eltérése elenyésző, viszont a többször több száz kilométerre levő dolgok már abszolút nem tűnnek normálisnak egymáshoz képest. Ezért relatív fogalom a normális. Ez az a pont, amikor a hozzáállásba beépül a természetén alapuló tudás. Én pedig azt szeretném, ha mindenki elsajátítaná ezt a természetén alapuló tudást. Aminek alap tétele, hogy megértsük a ló, mint menekülő, növényevő állatfaj és az ember, mint ragadozó között fennálló alapvető különbségeket! Csak figyeljük meg a különbséget, ha mi vagy egy ló ijed meg. A lovak felhorkannak, majd utasítást kapnak a lábaik, hogy el innen. Nekünk ragadozóknak, pedig a ráragadás, ráfogás az első reakciónk. Ha például egy macskával az ölünkben ülünk és hirtelen egy ismeretlen kutya közeledik felénk akkor a macska első reakciója, hogy belénk ereszt a körmeit, ami teljes mértékben természetes. Aztán amikor a kutya tovább sétál akkor a macska nagyon lassan, de visszahúzza a karmait. Ez az, ami a ragadozókat és minket is jellemez: gyorsan záródó és lassan nyíló kezek. Ezen tulajdonságunk viszont abszolút nem kívánatos viselkedés a lovakkal szemben. Az ő esetükben pont a fordítottjára, lassan záródó és gyorsan nyíló kezekre van szükségünk. Az egyik legnagyobb titka a lovakkal való megfelelő viselkedésnek, hogy abbahagyjuk ragadozó viselkedési szokásainkat. A lónak, pedig fel kell hagyni menekülő állatfaji beidegződésével. Nekünk el kell kezdeni partnerként viselkedni annak érdekében, hogy ő is partnerként viselkedjen. Ezért hívjuk módszerünk első szintjét Partnerségnek. Attól a ponttól, amikor mindkettőnknek sikerül elkezdni partnerként viselkedni a másik faj egyedeivel, onnantól hirtelen elkezdünk fejlődni. Tehát először be kell bizonyítanunk számára, hogy mi nem vagyunk ragadozók. Ezzel ismét visszakanyarodtunk a hozzáálláshoz. Tehát tedd annak az ellenkezőjét az első nap lovaddal, amit mindenki tesz az első nap, amely: kapd el a lovad és nyergeld fel. Rúgj bele, ha el akarsz indulni. Húzd meg a jobb vagy a bal szárát, ha el akarsz fordulni. Ha meg akarsz állni, akkor húzd a szárat hátra

és sose tudja meg a ló, hogy félsz! Márpedig tudom, hogy ez így van, mert dolgoztam én is lovas iskolákban, bérlovardákban, ahol ezt kellett mondanunk a vendégeknek.

Először is addig ne ülünk fel lovunkra, ameddig nem tudtuk meg, hogy boxának, melyik sarkában aludt, aztán pedig amíg nem ad engedélyt arra, hogy felüljünk a hátára. Azaz felülés előtt játszunk velük és ellenőrizzük le, hogy valójában mi kontroláljuk a helyzetet vagy nem. Ez jelenti azt a Parellizmust, amely szerint „*A megfelelő előkészítés a sikeres kivitelezés alapja!*”. Ezért alakítottuk ki a hét játékot, ami rendszerbe foglalva ugyanaz, mint amit a lovak egymás között nap, mint nap játszanak. Tehát játszunk velük, úgy, mintha lovak lennének és ne csak futószárazzuk őket, mert azzal nem érünk el semmit sem. Ezért ne csak fogjuk és ülünk fel rájuk! A gitárt is előbb hangolni kell, ami előtt játszunk rajta. Csak azért mert az egy gitár, azért az, nem jelenti, hogy automatikusan játszhatunk is vele! Ugyanez igaz a lovakra is. Mielőtt felülünk rájuk, hangolódjunk össze velük a hét játék segítségével, amellyel leellenőrizhetjük, hogy hol tartunk lovunkkal, illetve azt, hogy aznap például mekkora tisztelettel rendelkezünk. Én abban hiszek, hogy ez a hozzáállás szükséges a megfelelő és biztonságos lovakkal való foglalkozáshoz. Amerikában minden nap megsérül vagy meghal valaki lovas balesetben. A balesetek 99%-át nemtörődömség, felelőtlenség és oda nem figyelés okozza. A balesetek többsége, pedig mindig tavasszal történik. Hogy miért? Egyszerű: a telet megelőzően, tavaly októbertől kezdődően valaki, aki félt a lovától vagy nem merte lovagolni a „frissebb” időkben ősszel, mert nem érezte magát elég „jó” lovasnak hozzá, úgymond letette lovát téli pihenőre, ami után úgy döntött, hogy eladja. Aztán jön egy új lovas, vásárló és minden előzetes „ellenőrzés” nélkül felül, amiből kész a baj. Addig ne ülünk fel lovunkra, ameddig lovunktól nem kaptuk meg az engedélyt arra! Ezt, pedig a hét játékon keresztül tudjuk elérni. Ha például nem akar egyhelyben megállni, hogy felülj, akkor nem adja meg az engedélyt, hogy felülj rá. Ezért nem csak játszani kell velük a hét játékot, hanem meg is kell nyernünk azokat! És nem csak egyet-egyet, hanem mind a hetet! Ha ez sikerült, akkor lovunk hihetetlen pszichés változáson megy keresztül. Ahelyett, hogy nagyobb zablát tennénk a szájába, annak érdekében, hogy jobban kontroláljuk őt, azt megtehetjük megfelelő, általuk is érthető kommunikációval, megértéssel és ló pszichológiával! Mechanizálás, megalázás, „megerősztetés” és durva agresszivitás helyett! A következő, amit szeretnék, hogy mindenki megértse és megjegyezze, hogy ha végre felülünk, akkor nincs szükségünk ritmusos nyomás alkalmazására (rugdosásra), annak érdekében, hogy elindítsuk lovunkat! Helyette inkább alkalmazzunk barátságos nyomást, amelynek 4 fázisa van. Első fázisként felélénkíteném az életet a testemben. Egy, el akarok indulni hozzáállást közvetítek a lovamnak, amelyre azt szoktam mondani a lovasoknak, hogy mosolyogjanak négy pofával (a két arc és a két farpofa). Ha erre nem indul el, akkor kezdjük lassan körül lábainkkal megölelni lovunkat. De ne többel, mint tíz deka! Ha erre sem indult el, akkor a vezető szárunk végével csapjunk magunkra néhányat. Ha erre sem indult el, akkor ugyanúgy, ahogy magunkra csaptunk, most néhányszor –legfeljebb kétszer-kétszer - csapjunk lovunkra is, jobbról és balról is és ebben az esetben sem nagyobb erővel, mint 10 deka! A kulcs az, hogy amennyiben valamelyik fázisra lovunk elindult, akkor azonnal szüntessük be a nyomást (Legyen az statikus vagy ritmikus nyomás)! Ezért mondhatjuk azt, hogy: „*Ha igen* (mármint elindult), *akkor nem* (tehát nem nyomjuk tovább), *ha nem* (tehát nem indult el), *akkor igen!* (tehát nyomást gyakorlunk rájuk). Ha jól megnyertük a hét játékot a földön, akkor lovunknak érthető lesz, amit fönt akarunk tőle.

Megállításnál ugyanígy használjuk a barátságos nyomás négy fázisát! Először is, ha meg akarunk állni, akkor engedjük ki az életet a testünkéből. Tehát mi magunk is akarjunk megállni és ne csak a lovat akarjuk megállítani! Ez az első fázis. A második (ha nem állt meg), hogy felemeljük a szárat a fejünk fölé. A harmadik, hogy ott tartjuk. Ha még mindig nem állt meg, akkor negyedik fázisként hajlítsuk meg valamelyik oldalon. Ha képesek vagyunk lovunk valamelyik oldalát meghajlítani, akkor megállítottuk az egész lovat. Itt is igaz, hogy

amennyiben valamelyik fázis közben megáll lovunk, azonnal jutalmazzuk azzal, hogy levesszük róla a nyomást! Persze ennek alapfeltétele, hogy lovunk mindent tudjon abból amit elvárunk tőle, ha ülünk rajta. Western Horsemanship kiadó által kiadott Natural Horse Man Ship című könyvemben ezért írtam le nem csak a sikeresség hat tényezőjét, hanem számos olyan ismertetést, amellyel képesek vagyunk leellenőrizni, hogy lovunk készen áll-e az egyes feladatokra. Ezt hasonlónak értékelem, mint amikor a pilóta beül a repülőgépebe és felszállás előtti ellenőrzéseket, tesztek végez. Ha a lovaglás tekintetében vizsgálom ezt, akkor olyan lenne előkészítés nélkül lóra ülni, mintha valaki ellenőrzés nélkül kezdene kigurulni a felszálló pályára és szállna fel a levegőbe. Ahogyan a repülőkre igaz, úgy a lovakra is, hogy felülni (beülni) és elindulni (felszállni a levegőbe) az egyszerűbb, lovunkat irányítani (repülni) és megállni (leszállni) már nehezebb! És, ha nem ellenőrizzük le elindulás előtt, hogy lovunkon működik-e a fék, a gáz, a kormány, akkor meg van annak az esélye, hogy leszállás közben földhöz csapódunk! Ugyanez vonatkozik a lóra is.

Amennyiben lovunkat el kívánjuk fordítani valamelyik irányba, akkor azt kell, tudjuk, hogy a lovak számára sokkal természetesebb a nyomás (terelés), mint a húzás és jobban fordulnak nyomásra, mint húzásra. Ehhez azt kell tennünk, hogy ne tegyük a súlyunkat a belső ülőcsontunkra. Egy példával illusztrálnám ezt. Álljunk fel egyenesen, egymás mellé zárt lábakkal, majd tegyük összes súlyunkat a bal lábunkra, aztán próbáljuk felemelni. Nem fog sikerülni! És ugyanez történik akkor is, amikor lovunk hátán ülünk és a belső ülőcsontot terheljük! Egy idő után azt fogja lovunk kérdezni: „Miért nehezítet meg a mozgásomat? Nem tudod, hogy ez nem természetes számomra?” Engedjük meg, hogy könnyedén felemelhesse a lábait abba az irányba, amelyikben haladni kívánunk. Amikor természetes lovaglásról beszélünk, akkor figyelembe kell vegyük a lovak mozgásának összefüggéseit, hogy aztán annak függvényében cselekedhessünk. Ha már láttunk valaha gyönyörű sliding stop-okat, spin-t vagy ugrásváltásokat, akkor abban biztosak lehetünk, hogy azok az emberek nem rugdosással, szár ráncigálással vagy a mozgás irányába való bedőléssel értek el mindazt! A természet alapú lovaglási tudás érdekében feltétlenül olvassa el mindenki a könyvemet, a kicsi füzetecskéimet, hallgassa meg a hangkazettáimat és nézze meg a videóimat. A kor vívmányai segítségével ebben a formában, ma ez a tudás elsajátítható! Csak használjuk ki korunk által nyújtott szerencsés helyzetet. A videókat, az audiókat, a könyveket. Azt, hogy vannak repülőgépek ezért azok képessé tesznek, hogy a világon bárhol terjeszthessem ezt a tudást. Használják a sikeresség második tényezőjét, a tudást! Emlékezzünk: a hozzáállás tudáshoz vezet! Most akkor kezdjünk el gondolkodni!

Eszköz

Az emberi faj kifejezetten eszköz használó. Ha valamit nem tud megölni puszta kézzel, akkor megpróbálja egy kővel, ha azzal nem megy, akkor parittyával, ha azzal sem megy, akkor kerít egy lándzsát, botot vagy löfegyvert! Mi emberek az egyik legtalálékonyabb élőlények vagyunk, amikor eszközhasználatról van szó. Az eszközeink viszont többnyire hatékonyabb technikai megoldások elérését szolgálják. Ezért nekünk céljaink elérése érdekében először újabb és újabb eszközök jutnak eszünkbe, még mielőtt egyéb megoldásokban gondolkodnánk. Például, amikor Mexikóban járunk akkor láthatunk olyan javítóműhelyt, ahová az van kiírva, hogy „Trabaja el reno”. Ez nem tesz mást, mint, hogy Fékjavító műhely. A Reno féket jelent. Ugyanezt a szót használják a zablára is. Ami azt mutatja, hogy az emberek mechanikailag gondolják kontrolálni a lovat. Az ember ösztönösen nem is gondolkodik másként, mint, hogy valamilyen erőkart, féket kell alkalmaznia ennek az 500 kg-os tűzokádó lénynek a megfékezésére. Ami lehetséges is. Viszont ez megoldható természetesen is, úgy, ahogyan a

lovak jobban szeretnék. A titok a lovakhoz az, hogy váljon az ötletünk, elképzelésünk lovunk elképzelésévé. Ehhez előbb meg kell, ismerjük lovunk gondolkodását.

Amennyiben a tudást, pozitív, progresszív és természetes hozzáálláson keresztül érjük el, akkor majd észrevevessük, hogy eszközként, ehhez a természetes tudáshoz passzolót akarunk használni. Ha természetes lovas embereket látunk lovagolni, akkor azt látjuk, hogy teljesen egyszerű eszközöket használnak lovagláshoz. Egyben azt is tapasztalhatjuk, hogy vannak eszközök, amiket sosem használnak. Például egyiküket sem látjuk lekötő- illetve segédszárakat vagy különböző tekert drót zablákat használni. A durva, nem természetes eszközök használata számomra nem jelent mást, mint kifogásokat a ló központú gondolkodás és a megfelelő kezek hiányára. Nekem nincs olyan kezem, mint egy zongoristának, viszont van bennük savvy. Ez nem volt mindig így nekem sem. Mielőtt természetes savvy-m alakult volna ki a lovakhoz, így a kezemben is, mindig a lovat hibáztattam, ha valami nem sikerült. Sosem gondoltam azt, hogy bármi is az én hibám lett volna. Ezért érezhettem azt ilyenkor, hogy a probléma megoldása érdekében másik eszközre van szükségem. Annak idején 5-6 különböző típusú sarkantyúm volt, a megszámlálhatatlan zablák mellett. Olyan volt a nyergesem, mintha egy heti rendszerességgel látogató zablaügynök legjobb ügyfele lennék. Volt zablám, amivel könnyen lehetett fordítani a lovat. Voltak különböző erőkarúak. Magasabb és alacsonyabb nyakillesztésű lovakra. De sorolhatnám tovább.

Most viszont meg kívánom értetni mindenkivel, hogy az eszközök kiegészítő, szó szerinti SEGÉD eszközei lehetnek közöttünk és lovaink közötti kommunikációnak. Úgy, hogy az természetes, ló faj specifikus lesz lovunk számára. Amitől viszont érthető is lesz neki. Egyszer egyik mesterem Troy Henry, akitől 5 évig tanultam, azt mondta nekem az általunk használt merev pálcával kapcsolatban feltett kérdéseimre, hogy mostantól egy hétig tanulmányozzam a körkarám mellett legelésző kancákat és csikóikat. Egy hét múlva megkérdezte tőlem, hogy mit tapasztaltam, amire én azt válaszoltam, hogy nem vagyok benne biztos, de úgy gondolom, hogy a kanca a nyakával is kommunikál és csikója irányítására használja fel azt. Erre, annyit mondott Mr. Henry, hogy: „Gratulálok Pat. Úgy tűnik jó megfigyelő vagy!” Rögtön gondoltam is, hogy aha, most már értem. Eszközeink segítségével úgy próbálunk a lovakkal kommunikálni, mint ahogyan ők egymással teszik. A merev répapálcát úgy használjuk, mint lovaink a nyakukat, a végén levő csapót, pedig, mint a farkukat. Ló központú hozzáállás kifejlesztése során már régen tapasztaltam, hogy első dologként az anya a csikó megszületését követően felnyalogatja őt. Ez innentől kezdődően annyit tesz, hogy szeretlek illetve, hogy minden ok. Aztán ezt követően 35 évembe tellett, hogy rájövök, sem a lovak, sem a nők nem szeretik, ha paskolják őket. Lehet, hogy a paskolás „emberfalván” azt jelenti: Jól van, ügyes vagy! Viszont „lófalván” biztosan nem azt jelenti! Ezért olyan eszközöket és viselkedést használok, amelyek érhetőek a lovak számára.

Számomra az egyik legfontosabb dolog az, hogy megóvjam, ne bántsam és megőrizzem finomnak lovaim száját. Ha figyelmesen tanulmányozzuk a komoly hagyományokkal rendelkező kiképző iskolákat, úgy, mint a spanyolt, a portugált vagy a franciát, akkor rá kell, jöjjünk, hogy számos dolgot a földről tanítanak meg lovaiknak, azelőtt, hogy felülnének rájuk, úgy ahogyan mi is tesszük. Valamennyi manővert, amit a hátáról szeretnénk velük végrehajtani először a földről tanítják meg lovaiknak. És ez történhet játékosan is. Ehhez mi vezető szíjat és kötőféket használunk, ami nem más, mint egy kötéls hackamore. Ugyanis a kötőfék spanyolul Hackima. Ahhoz, pedig, hogy lovaink száját megkíméljük, az kell, hogy ne tegyünk bele zablát! Most mindenki próbálja ki a következőt. Érezzük meg a kéz hátunkat, majd a tenyerünket. A tenyerünk sokkal érzékenyebb, mint a kéz hát. Fogjuk fel úgy, hogy a tenyerünk a ló szája, a kéz hát, pedig az orra. Ha túl sokat rángatjuk a zablát lovunk szájában, akkor idővel minden érzékenységet kiölünk onnan. Biztos vagyok abban, hogy már mindannyian húztunk meg szíjat jóval erősebben annál, mint ahogyan szeretnénk volna és olyan lovat is lovagoltunk már, akinek kemény szája volt. Viszont ennek nem kell így lennie.

Ezért használjunk természetes eszközöket. A „répapálcát” nyomás, terelés gyakorlására. A vezető szírt iránymutatásra. A csuklós csikó zablát, kommunikációra, oldalirányú hajlításokra. Ha a ló nem akar megállni, akkor az emberek többsége sajnos élesebb vagy nagyobb erőkarú zablát vagy ki- és lekötő szírtakat alkalmaz. Lehet, hogy ezek gyors megoldásnak jók vagy annak tűnnek, viszont egy biztos, nem véglegesek. Ezért az eszközökkel kapcsolatban utolsó gondolatként a következőt szeretném javasolni. Akárhányszor egy új eszközt szeretnék használni és annak helyességét meg akarom ítélni, akkor csak gondoljak bele abba, hogy, ha én egy ló lennék, akkor szeretném-e, hogy rajtam azt az eszközt és technikát alkalmazzák. A válasz valószínűleg szívből fog jönni és helyes lesz. Ha nekem megfelelne, akkor megfelel a lovamnak is.

Módszer (metódus, technika)

A módszer, mint negyedik sikerességhez vezető összetevő igazából elválaszthatatlan az eszköztől. Ha megpróbáljuk az általam leírt, elmondott technikákat más típusú kötőfékekkel vagy vezető szírtakkal vagy vékony, túl rugalmas pálcákkal, akkor megtapasztaljuk, hogy nem működnek az elvártak szerint. Minden sportnak van eszköze és hozzájuk tartozó technika, amelyek csak együtt működnek megfelelően. Vegyük például a horgászatot. Halat lehetséges hálóval, dinamittal vagy horgon csálival fogni. Van, akinek csak egyszerűen hal kell, bedobja a hálóját – amely ráadásul illegális sok helyen – és már meg is van, amire vágyott. Számomra a lovakkal való természetes foglalkozáshoz legjobban a pisztráng horgászat hasonlít, amihez – ha valaki jól szeretné csinálni – hihetetlen érzék szükséges. Én azt szeretném gondolni, hogy a természetes lóhoz állásunk is ezt az irányt képviseli. Ezért kell olyan technikákat használnunk, amelyek fiziológiásak, azaz fajspecifikusak lovaink számára. Ezért a megfelelő technika, módszer alkalmazása érdekében tudatában kell lennünk a lovak ösztönszerű viselkedésével. A lovak hihetetlenül érzékenyek, mindemellett szkeptikusak, klausztrofobikusak, félősek és pánikolósak. Éppen ezért kell olyan módszert alkalmaznunk, amelynek segítségével képesek vagyunk nyomást lassan rátenni és gyorsan levenni lovunkról. Így kívánjuk megerősíteni lovunkban a helyes és gyors reakciót. A lovak pszichológiáját vizsgálva teljesen az ellentetteink. Az emberek dicséret, elismerés és az anyagi jutatások motiválják. A lovakat ezzel szemben a biztonság, kényelem, játék és élelem motiválják. Én például játékot csinálok a feladatokból. Mondjuk elkezdem a 9 lépéses hátraléptetést. Amint a lovam egy kicsit is hátra helyezi a súlyát, én azonnal eldobom a szírt. Így aztán elérem, hogy a lovam azt gondolja, hogy egyet hátraléptem és ezzel, el is dobattam Pat Parellivel a szírt. Később ugyanez történik 20 lépés után is. Hátra léptem 20 lépést és így is eldobattam Pat Parellivel a szírt. Ezen keresztül elérhetjük, hogy lovunk partner játékokat játsszon velünk. Azt jól tudjuk, hogy a lovak mennyire szeretnek az emberrel játszani. Például a karámban, olyan játékot, hogy úgysem tudsz elkapni vagy felszálláskor, hogy úgy sem tudod a lábad betenni a kengyelbe. Csak ezek az utóbbiak nem partner játékok, hanem olyanok amilyeneket a menekülő állatok a ragadozókkal játszanak. Viszont nekünk az a játék típus kell, mint ahogyan a kutyánk teljesíteni akar, de játszva. Ezek a játékok viszont különböző módszereken keresztül érhetők el. Lovunkkal is akkor kezdődik el a valódi kapcsolat, amikor ezt a hozzáállást kapjuk tőle is, mint a kutyánktól a megfelelő módszer használata eredményeként. Ilyen módszer a lassan záródó, de gyorsan nyíló kezek kialakítása is. Ez úgy néz ki, hogy lassan egymás után elkezdjük becsukni (ökölbe zárni) a mutató ujját, aztán a középsőt, aztán a gyűrűset, legutoljára, pedig a kis ujját. Amint bezárult a kis ujj, azonnal nyissuk ki a tenyerünket. Ugyanúgy, mintha tehenet fejnénk. Mint a fölvesz, enged a klasszikus szárhasználatban. Felvenni lassan, majd nagyon gyorsan engedni a kívánt eredményt követően. Ugyanezt kell alkalmazni, bármit is tegyünk lovunkkal. Például, ha a Yo-yo játékban hátra kívánjuk léptetni lovunkat, akkor ugyanezt alkalmazzuk. Először az ujjunkat

rázzuk meg, aztán a kötelet a földig, aztán az alkarunkat, aztán pedig a teljes karunkat, ha még szükség van rá. De mindig abba hagyjuk a folyamatot a kívánt eredmény bekövetkezésekor. Ugyanígy tegyünk elinduláskor csizmánk használata során. Mosolygás négy pofával, gyenge ölelés lábainkkal, a levegő csapkodása körülöttünk, jobbról és balról, majd legutoljára a ló farának érintése jobbról és balról egyaránt. Tehát kiemelten fontos, hogy minden esetben a lovak számára megfelelő módszert alkalmazzuk közös eredményeink elérése érdekében. Ezt pedig már említettem, hogyan is érhetjük el? Úgy, hogy beleéljük magunkat lovunk helyébe és megkérdezzük magunktól, hogy szeretném-e, ha ló lennék, hogy rám is ezt a módszert alkalmazzák. Az elindulás esetében például, melyiknek örülnénk jobban, ha egy könnyed láböleléssel kérnének arra, hogy elinduljak vagy derült égből villámcsapásként, előjel nélkül egy hatalmas rúgással a bordáim közé? Tehát használjuk azt a módszert és úgy, amelyet magunkon is elviselnénk. Tanulmányozzuk a módszert és adjunk magunknak időt az elsajátításához. Senki nem várja el, hogy mindent azonnal elsajátítsunk. Ehhez idő kell, amivel elérkeztünk a következő tényezőhöz.

Idő, időzítés

Egyik kedvenc mondásom: „Egyszer szánd rá a szükséges időt, hogy legközelebb kevesebb időbe kerüljön!” És ez így is van. Viszont hány ember mondja azt, hogy: „Á nekem nincs arra úgy időm!” Viszont arra úgy tűnik, van ideje mindenkinek, hogy újra és újra rosszul csinálja! Érdekes, hogy az embereknek milyen furcsa viszonyuk van az idővel. Tudjuk-e például hogy 8766 óra van egy évben és azt, hogy ebből mennyi időt töltünk el lovunkkal? Vegyük azt, hogy van egy három éves lovunk, ami igazából nem is 3 éves, hanem 27000 órás. Tegyük fel, hogy a bal vállán van egy óra, amelyik az együtt töltött időt mutatja és ezen belül is a pozitívan eltöltött időt. Elgondolkozott valaki is azon, hogy hány órát mutatna a mutató? Ráadásul nem csak az a lényeg, hogy egyszer töltsünk el lovunkkal annyi időt egy feladat tökéletesítéséhez, amennyi szükséges, hanem az eltöltött összes idő is meghatározó. Tehát a minőség és a mennyiség is fontos. Számtalan ember kérdezi meg tőlem, hogy Pat ez vagy az mennyi idő amikorra...Erre nehéz válaszolni, hiszen minden ATTÓL FÜGG....! Sose helyezzük a célt a módszer elé! A szükséges idő függ a személytől, a lótól és az elérendő céltól! Aztán fontos az is ki milyen mélységig kívánja elmélyíteni kapcsolatát lovával! Egy valamire biztosan fel tudom hívni a figyelmet, hogy az együtt eltöltött idő minősége fontosabb, mint annak mennyisége! Számtalanszor látom, hogy emberek fél órát vagy annál is tovább futószárazzák lovukat. A ló meg megy körbe, körbe és úgy érzi magát, mint a kis gyerek akit köteleznek arra, hogy spenótot egyen! Mi lenne, ha ehelyett a hét játékot játszanánk lovunkkal. Kifejezetten, ha azt felhasználnánk valamire. Mondjuk vissza Yo-yozni a lovat a boxába vagy át egy tócsán! Vagy rés játék egy hordó felett. Kis idő múlva azt mondják a lovaink, hogy hüha ez az ember érdekes, egy csomó mindent csinálhatunk vele. Ha van 20 perced akkor játssz a lovaddal. Nem kell lovagoljad. Az emberek többsége tévhitben él, hogy a lovát mindig lovagolnia kell. A lovak nem lovaglásra születtek, hanem partner állatnak. Tehát töltsünk el időt lovunkkal. A kérdés az, hogy időt vesztegetünk, töltünk vagy fektetünk be. Én azt remélem, hogy mi időt fektetünk kapcsolatunkba lovunkkal. Ha tudni szeretnénk a közösen eltöltött idő tartamát és tartalmát, akkor vezessünk egy naplót. Ebből kitűnhet, hogy elég mennyiségű és minőségű időt töltünk lovunkkal, avagy sem. Addig, amíg legalább 200 órát nem játszottál lovaddal a földön és nem töltöttél el legalább 1000 órát a nyeregben, addig még mindig csak kezdőnek mondhatja el magát valaki a lovak és emberek közötti világ közelebb hozatalában.

Közben eljutottunk a sikeresség utolsó összetevőjéhez, a kreativitáshoz.

Kreativitás, képzelő erő

Einstein egyszer azt mondta, hogy „A kreativitás sokkal fontosabb, mint maga a tudás!” Miért mondhatta ezt? Úgy gondolom azért, mert oda kell figyelni a gondolatainkra, mivel a gondolataink szavainkká alakulnak. A szavaink meghatározzák cselekedeteinket. Cselekedeteink, pedig magatartásunkat. A magatartásunk, pedig személyiségünket mutatja meg. Mi pedig mindannyian önálló személyiségek vagyunk. Tehát oda kell figyelni gondolatainkra. De honnan jön a gondolat. Valahonnan az agyunk mélyéről egy tudatalatti támogatás segítségével. Valahonnan ahol az igazság lakozik. Sokan képesek felszabadítani ezt a részét agyuknak, aminek a segítségével olyan dolgokra képesek lovaikkal, amitől még én is hanyatt esek! És ez annyira izgalmas, amikor az emberek kreativitásukat és lelkesedésüket egyesítik. Ráadásul számtalan dolgot tudunk végrehajtani lovunkkal. Vannak, akik hobbiból lovagolnak, vannak, akik angol stílusban lovagolnak, vannak akik westernben, van aki versenyezni akar van aki csak túrázni. Az, hogy ki mennyire és milyen különböző módon képes megalapozni lovának jövőbeli karrierjét, célterületét, leginkább az egyén kreativitásán múlik. Egy barátom, aki Kanada rodeó bajnoka volt – Joe Butterfield – nem rég elvégezte programom első három szintjét. Ezt követően teljesen megváltozott a lovakhoz való hozzáállása. Megfelelő alapokkal Joe lovai ma sokkal több energiát és lelkesedést tesznek a munkába. Ezekkel a megfelelő alapokkal a dolgok természetesen következnek be. A lovak gyorsabban futnak és magasabbra ugranak, ha ezt meggyőződéssel, önkaratukból és szívvel csinálhatják. Tehát, ha természetesen közelítjük meg őket, amelyet egy hármas egységen keresztül tudunk megtenni, mégpedig: Szeretet, Kommunikáció és Dominancia. Ezt alkalmazva lovaink azt fogják gondolni, hogy máris ló mennyországban vannak!

Most, pedig alkalmazzuk céljaink sikeres eléréséhez, mind a hat összetevőt. Alapozzuk meg lovaink jövőjét természetesen. A hat tényezőt keresztül elemezzük magunkat, munkánkat, hogy megfelelően haladunk-e lovunk és közöttünk kialakítandó ideális kapcsolat irányába. Amennyiben úgy érezzük, hogy valami nem megfelelően megy, akkor analizálunk, találjuk meg a problémát, majd rakjuk össze újból az egészet. A sikeresség hat összetevője mindig megfelelő lesz kérdések feltételéhez. Eleget tudok-e ahhoz, amit végre kívánok hajtani? Megfelelő-e a hozzáállásom? Megfelelő eszközzel és módszerrel próbálom elérni célomat? Elég időt szenteltem-e rá? És mindezt megfelelő kreativitással mire és hányféleképpen tudom alkalmazni?

Nem tudok mást mondani, mint, hogy hajrá és előre! A lovaitok érdekében, pedig legyetek mindig természetesek!

Mészáros Gyula

Pat Parelli cikke alapján

(ejtsd: pet p:relli)